

tosabb fogyasztási cikkeknek, a husnak és gabonának olcsóbbá tételét szolgálja.

A nagy magyar pörjogi reform, a szóbeliség ideájának általános megvalósítása közeledik. Az igazságügyminisztériumot egészen elfoglalja az előkészítés munkája, amelynek első kísérleti fecskéi már a gyakorlat terén is megjelentek. A magyar jogászvilág epedve várja az egészséges életre hivatott újítást.

A népszámlálásokat Európa egyes államaiban tudvalevőleg különböző időpontokban ejtik meg, miért is Európa népességét az egyes államoknak más és más időből származó adatai alapján nem lehet egyszerű összeadás útján megállapítani. A statisztikusok ezen a nehézségen úgy segítenek, hogy egyes államoknak több számlálási évből származó adatai egybevetése alapján kiszámítják az évi szaporodási átlagot, amelynek segítségével azután a különböző államok népszámlálási eredménye egy és ugyanazon időre állítható be. Ilyen módon számította ki Európa népességét 1910. végére Ditzel dr. ismert nevű statisztikus is, akinek összeállítása szerint Európa lakossága a jelzett időpontban kerek számban 433.9 millióra rugott. Kerek milliókban számítva az egyes államok lakossága eszerint a következő: Oroszország 117, a német birodalom 64, Ausztria-Magyarország 51, Nagybritannia 45, Franciaország 39, Olaszország 34, Spanyolország 19, Belgium 7, Románia 7, európai Törökország 6, Németalföld 5, Portugália 5, Svédország 5, Bulgária 4, Svájc 3, Szerbia 2, Dánia 2, Görögország 2, végül Norvégia szintén 2 millió.

Sajnos, Budapestnek egészségügyi viszonyai egyre rosszabbodnak. A megbetegedési számok Budapesten, különösen a tüdőbetegség terén óriásiak, annyira, hogy Európa összes városai között hátulról a negyedik helyet foglalja el. Sok oka van

e szomorú helyzetnek, de főleg, hogy a kórházak nem képesek a betegeket befogadni, továbbá, hogy a meglevők is türehetetlen állapotban vannak. Természetes, hogy ilyen viszonyok mellett a betegek száma csak növekszik. Különösen a tüdőbetegek száma szaporodik és Budapesten a halálesetek 39 százaléka a tüdőbetegség következménye. Óriási e százalék, ha tekintetbe vesszük, hogy Európa több államaiban, így Németországban is 10 százalékra csökkent a tuberkulózis haláleset.

A cselédmizéria egyik legszomorúbb hajtása a városok társadalmi bajainak. Ez a legnagyobb réme a háztartásoknak. Eddig a városokban nagy cselédhiány volt, most azonban bőség lépett a helyébe. Ugy, hogy igen sok most Budapesten a hely nélküli cseléd s a cselédközvetítők sokkal nehezebben tudják elhelyezni a cselédeket, mint azelőtt. Budapesten átlag állandóan 60.000 cseléd van és ezek közül legfeljebb 3000 szokott hely nélkül lenni. Ez az utóbbi szám most megkétszereződött, a mennyiben ma Budapesten több, mint hat-ezer cseléd van állás nélkül. Ennek a helyzetnek az oka a gazdasági viszonyokban rejlik. Igen sok budapesti háztartásban, a hol eddig több cselédet, szobalányt és szakácsnőt tartottak, most a számot redukálták egy cselédre, mert egy mindenessel helyettesítik a két cselédet. Természetesen, hogy ennek következtében a bérek is csökkentek.

Hiába a sanyaru gazdasági viszonyok mindenütt, minden téren éreztetik a hatását!

Beöthy a király előtt. Bécsből telefonálják, hogy *Beöthy* László miniszter ma délután az osztrák fővárosba érkezett és délután audiencián fogadta őfelsége. *Beöthy* megköszönte a király rokonszenvét, mely a miniszter családi gyász esetében megnyilatkozott. A kereskedelmi miniszter ma este visszaérkezett Budapestre.

gyalogjárója akkorára szélesedik ki, mint a mi *Andrássy*-utunk trotoárja. Ez azért van, mert a *Palazzo Marignoli*, hol az *Aragnokávéház* van és a *palazzo Bocconi*, amelyben Róma legnagyobb áruháza, párisi és londoni mintára berendezett magasinje van, engedett a modern forgalomnak és néhány lépéssel hátranyomult. Ezen a kis utcácskán, amely alig nagyobb, mint az *Andrássy*-uton a *Ruscher*-palota előtt levő szegély, zajlik le naponta a Corso legintenzívebb élete.

Azt is mondhatnám, hogy ez a mai fórum, amely a kapitólium aljából ide csúszott le a régi *Via Flaminia*-ra, a *Campo Marzio* szomszédságába. Szép időben kirakják a kávéház elé az asztalokat és az emberek egymás hátán, összezsúfolva ülnek, nemcsak, hanem beékelve az embertömegbe, amely ott állva gyökeret ver és megszakitja a forgalmat. Az ember érzi, hogy a szabadságszerető emberek közt van és a rendőrállamok prototíp parancsa: „oszoljanak szét”, itt hiába hangzanék el.

Az emberek olasz élénkséggel beszélgetnek, gesztikulálnak, tulkiabálják egymást, a kocsi zörgését és az elárusítók meg a rikkancsok zivajját. Fületrépesztő ordítással rohannak el az ember mellett az újság-árusok „*Tribun*! *Idália*!!” kiáltásaikkal és elárasszák a közönséget a „*Tribuna*” és a „*Giornale d'Italia*” egy soldós példányaival. Ez a két versengő lap naponta négyszer jelenik meg és így valahányszor az ember arra jár, mindig hallja, amint a rikkancsok bömbölnek és látja, hogy az emberek a legkábitóbb zivajban is újságot olvasnak.

Nem lehet az másként, minthogy ennek a népnek a vérében van a fórum-élet és ha

kell, a forgalom rovására is lefoglal magának az utcából annyi területet, ahol néhány száz ember, aki egymásnak sem szoros ismerőse, sem tagtársa, sem elvtársa, valóságos álló klubba alakul össze. Így van az a Corso végén is, ahol a piazza Venezia-*ra* torkollik és ahonnan jobbra a *Viktor Emánuel* korzó és balra a *Via Nazionale* — a *Corsonak* mintegy két modern gyermeke — ágazik szét. Itt is rendületlenül áll az esti órákban néhány száz ember.

Az embernek nem is kell behunynia a szemét, csak egy kis fantáziával fölöltöztetnie ezeket az embereket tőgába és egyéb római viseletbe, hogy előttünk éljen a régi Róma, ahogy hihetetlenül kis területen annyi élénk embert tudott összezsúfolni. A régi *Via Flaminia*-nak emlékét csak a *Marcus Aurelius* oszlopa és egy emléktábla jelei, amely a Corso 167. számú házában falán a *Marcus Aurelius* diadalívének helyét jelöli meg. De nem nehéz restituálni ezt az immár ezerhatszáz éves korszakot, amikor ép ily társalogni és gyülekezni szerető emberek népesítették be az utcát, mint most. Ahogy a párisi boulevard a fórumot képviseli modern, világraszóló fejlődésében, Rómában az ember az antik fórum szellemének lengését érzi; megérti a legelső fórum életét, amelyből a corsok és boulevardok degenerálódtak.

De nemcsak az antik fórum kandikál be a modern római Corso párisias életébe, hanem a renaissance művészetkedvelő világa is impozáns emlékeket hagyott az ut mindkét felén. Mindjárt a *Marcus Aurelius* oszlopától jobbra, a piazza Colonna és Corso sarkán van a Chigiek renaissance-palotája.

A színházi szabályrendelet és a színházi szerződés.

III.

(*Saját tudósítónktól.*) Az elmondottak után természetes, hogy a szinügyi bizottság alakításáról szóló ötödik paragrafus is keresztül kell vezetni azt a módosítást, hogy a szinügyi bizottság tagjait nem a tanács, hanem a közgyűlés választja. És föltétlenül meg kell változtatni a 6. paragrafus 4. és 5. bekezdését, amelyek a szinügyi bizottság tanácskozásairól kizárják a nyilvánosságot. Az új szinügyi szabályrendeletnek tehát a következő főbb rendelkezéseket kell okvetlenül tartalmaznia:

1. A városi színház ügyeiben intézkednek: a) a szinügyi bizottság, b) a városi tanács, c) a törvényhatósági bizottság.

2. A törvényhatósági bizottság: a) megválasztja a szinügyi bizottságot, b) megállapítja a szinigazgatóval kötendő szerződést, c) a szinügyi bizottság véleményének és a tanács javaslatának meghallgatásával pályázat, vagy meghívás útján megválasztja a szinigazgatót, d) ha a szinügyi bizottság indítványozná, a tanács eltörlésére után határoz a szerződés lejártakor annak meg vagy meg nem hosszabbítása fölött, e) a szinügyi bizottság és a tanács javaslatának meghallgatása után megállapítja a színházi helyárakat, f) évenként megállapítja a színház költségelirányzatát, továbbá engedélyezi a színház fenntartásához szükséges hiteleket, g) megállapítja a szinigazgatónak nyújtandó támogatást, h) határoz a tanács határozatai ellen beadott fellebbezések fölött, i) szükség esetén módosítja ezt a szabályrendeletet.

3. A városi tanács: a) végrehajtja a törvényhatósági bizottságnak a színház ügyeiben hozott határozatát, b) saját javaslatával közgyűlés elé terjeszti a szinügyi bizottságnak az igazgatóválasztásra vonatkozó javaslatait, c) a közgyűlésen megválasztott

Agostino Chigi meggazdagodott sienai bankár volt a renaissance korában, de ennek a parvenünek a nevéhez fűződik a *Villa Farnesina* csodája és a Chigi-kápolna pompája. Késő unokája már a principe Chigi büszke nevét viseli és Róma legvendégszeretőbb főurai közé tartozik úgy, hogy naponta az autók egész raja táboroz palotája udvarán.

Magát a piazza Colonnát a Chigi-palotán kívül a *Wedekind*-palota és a *palazzo Ferrajuoli* övezi. Továbbá a piazza Venezia felé a Corso egyik legszebb és legkalandsabb multu palotája áll, a *palazzo Sciarra*, amelynek régi gazdája a kilencvenes években tízmillió lírával csődbe jutott.

Hitelezői mindent lefoglaltak, csak egy ajtófüggöny kerülte el a figyelmüket, de ép a függönyök mögött voltak a családi képtár világhírű kincsei. A herceg megragadta ezt a szerencsés véletlent és a tíz legszebb képet a *Lex Pacca* kijátszásával kettős fenekű kufi-*erben* Párisba szállította, hol a párisi *Rothschild* vette meg őket olyan összegben, amely a herceget mindenkorra megszabadította anyagi gondjaitól. Ezzel a hitbizományi akadály még nem volt elhárítva, de a herceg ezt is megváltotta néhány értékes kép árán, a miket az államnak ajándékozott. A palazzo különben most *Mier grófné*, aki másfél millió lírán vette meg a csődtömegből.

Már egészen a piazza Venezia felé van a *Doria-Pamphili* család gyönyörű palotája, pálmás udvarával, kincseket érő termeivel és világhírű képgyűjteményével, amely többi közt a világ legművészibb pápa-*arché*-pét őrzi: a *Doria-Pamphili* családból származó *X. Ince* pápa *Velasques* festette por-